

FUQOROLIK SUDLARIDA SIRTDAN ISH YURITISH TARTIBI VA MUAMMOLARI HAQIDA

Xudoyberdiyeva Shahnozabonu Umid qizi¹

¹Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti 4-bosqich talabasi

Electron pochta: xudoyberdiyevas1123@gmail.com

MAQOLA MA'LUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 20.09.2024

Revised: 21.09.2024

Accepted: 22.09.2024

Ushbu maqolada fuqarolik sudlarida sirtidan ish yuritish tartibi va uning amalga oshirishdagi muammolari tahlil qilinadi. Sirtidan ish yuritish institutining mohiyati, unga oid qonun hujjatlari hamda amaliyotda uchraydigan qiyinchiliklar yoritiladi.

KALIT SO'ZLAR:

*Fuqarolik sudi,
sirtidan ish yuritish,
qonunchilik,
muammolari, sud
amaliyoti.*

KIRISH. Fuqarolik sudlarida sirtidan ish yuritish — bu sud ishtirokchilari bo'lmagan holda, taraflardan biri yoki ularning vakillarining ishtirokisiz o'tkaziladigan sud majlisidir. Ushbu tartib, sud jarayonini soddalashtirish va taraflarning sudga kelmasligi holatida ham adolatni ta'minlash maqsadida qo'llaniladi. Sirtidan ish yuritish fuqarolik protsessual qonunchiligida belgilangan bir qator asosiy shartlar bo'yicha amalga oshiriladi. Bunga taraflarning sud majlisiga qatnashish imkoniyati borligi haqida oldindan xabardor qilinishi, sud hujjatlarining belgilangan tartibda topshirilishi va sud muhokamasi uchun yetarli dalillar mavjud bo'lishi kiradi. **Sirtidan ish yuritish tartibi quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:**

- a) Sudga da'vo arizasi kelib tushgach, sud taraflarni chaqirish tartibida tegishli hujjatlarni rasmiylashtiradi va ularga sud kunini ma'lum qiladi.
- b) Agar taraflardan biri yoki ikkalasi ham sudga kelmasa va ular sud jarayoni haqida xabardor qilingan bo'lsa, sud majlisi sirtdan o'tkazilishi mumkin.
- c) Sud tomonidan dalillar o'rganilib, taraflarning yozma ravishda taqdim etgan hujjatlari asosida qaror qabul qilinadi.

Sirtdan ish yuritish bilan bog'liq qator muammolari mavjud. Ular orasida:

- a) Taraflarning himoya huquqi cheklanishi. Sud jarayonida shaxsan qatnashmagan taraf o'z dalillarini to'liq bayon qila olmasligi yoki sud tomonidan noto'g'ri talqin qilinish xavfi mavjud.
- b) Sud hujjatlarining to'g'ri yetkazilmasligi yoki taraflarning sud majlisi haqida etarlicha xabardor qilinmaganligi holatlari.
- c) Sud qarorlari ustidan shikoyat qilishda sirtdan qabul qilingan qarorlarga nisbatan murakkabliklar.

Fuqorolik sudlarida sirtdan ish yuritish jarayonidagi muammolarini bartaraf etish uchun quyidagi choralar taklif etilishi mumkin:

- a) Sud hujjatlarini yetkazib berish tizimini modernizatsiya qilish va elektron xabarnomalar tizimini kengaytirish.
- b) Taraflarning huquqiy himoya va ishtirok etish huquqlarini yanada kafolatlash.
- c) Sirtdan qarorlar qabul qilishda taraflarga qo'shimcha yozma izohlar taqdim etish imkonini yaratish.

Fuqorolik sudlarida sirtdan ish yuritish tartibi sud jarayonlarini soddalashtirish va tezkor qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Biroq, bu jarayonda taraflarning huquq va manfaatlari yetarli darajada himoyalangan bo'lishi kerak. Muammolarni bartaraf etish maqsadida qonunchilikni takomillashtirish va sud amaliyotida zamonaviy texnologiyalarni keng qo'llash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. [O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi](#)
2. [O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi](#)
3. [O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi plenumining qarori. 95-son. 25.10.2019-y.](#)